

بسم الله الرحمن الرحيم

جامعه شناسی توسعه

یک نگاه کاربردی و تجربی

تالیف:

دکتر علی اسماعیلی و دکتر عبدالرحیم اسداللهی

A Practical and Evidence-based Approach on
Sociology of Development

Dr. Ali Esmaeli & Dr. Abdolrahim Asadollahi

سرشناسه	: اسمعیلی، علی، ۱۳۵۴-
عنوان و نام پدیدآور	: جامعه‌شناسی توسعه یک نگاه کاربردی و تجربی / تألیف علی اسمعیلی، عبدالرحیم اسداللهی.
مشخصات نشر	: تهران: آریا دانش، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۷۹ ص.: جدول.
شابک	: 978-622-652412-4
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۹۳ - ۲۰۰.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: توسعه اجتماعی -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	: Community development -- Iran -- Case studies
موضوع	: فرهنگ و تکنولوژی -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	: Culture and technology -- Iran -- Case studies
موضوع	: کتابهای درسی -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	: Textbooks-- Iran -- Case studies
شناسه افزوده	: اسمعیلی، عبدالرحیم، ۱۳۵۷-
رده بندی کنگره	: ۳۰۷.۹۵۵/۱۴۰۹ HN
رده بندی دیویی	: ۱۴۰۹۵۵/۳۰۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۰۱۳۷۴۳

هر گونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآور، به هر خلاف قانون، شرع و اخلاق است
موارد تخلف را به دفتر مرکزی "انتشارات آریا دانش" گزارش فرمایید.

عنوان: جامعه‌شناسی توسعه یک نگاه کاربردی و تجربی

مؤلف: علی اسمعیلی، عبدالرحیم اسداللهی

صفحه آرا: فرشاد زند

ناشر: آریا دانش

شمارگان: ۵۰ * نوبت اول: زمستان ۱۳۹۸

شابک: 978-622-652412-4

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خیابان آزادی، خیابان بهزاد، پلاک ۳۲ واحد ۱۴ تلفن ۸۸۵۶۲۲۷۳

www.ariyadanesh.ir

حق چاپ جهت ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

صفحه عنوان.....	۱
فهرست مطالب	۳
پیشگفتار	۷
فصل اول دیدگاهها و مفاهیم نظری توسعه	۱۰
توسعه فرهنگی و اجتماعی	۴
فرهنگ و توسعه	۶
فرهنگ توسعه و توسعه فرهنگی	۱۰
جهت‌های توسعه فرهنگی	۱۲
سهم جهان سوم در کشف فرهنگی	۱۴
توسعه فرهنگی شرط توسعه تکنولوژیک	۱۴
سیاست فرهنگی - بازبینی نقش دولت در فرآیند توسعه	۱۶
توسعه اجتماعی و مباحث آن	۱۸
جامعه و حوزه‌های چندگانه آن	۲۲
مدلهای نظری مسلط در عرصه توسعه اجتماعی	۲۸
آرای پیشگامان تفکر تخصصی در زمینه توسعه	۳۳
نظریه امپریالیسم	۵۹
نظریه وابستگی	۶۳
دیدگاه وابستگی جدید	۷۵
نظریه نظام جهانی	۸۲
تعریف تئوری سیستم جهانی	۸۴
عناصر سیستم جهانی	۸۵
نظریه‌های جامعه‌شناسی شهری با تاکید بر مکتب شیکاگو	۹۰

۹۱.....	شهرنشینی
۱۰۶.....	فضاهای ساختاری مادی و انتزاعی
۱۰۶.....	مکتب شیکاگو
۱۰۹.....	نظریه شهرنشینی مکتب شیکاگو
۱۱۴.....	بوم‌شناسی و نظریات اجتماعی
۱۱۷.....	پاره‌ای از دیدگاه‌های نظریه‌ای معاصر
۱۲۵.....	نظریه‌نوسازی
۱۲۸.....	زمینه‌های نظری مکتب‌نوسازی
۱۳۷.....	ویژگیهای نظریه لاسیک تکامل‌گرایی
۱۴۳.....	نظریه‌نوسازی و روابط اجتماعی
۱۴۷.....	نظریه‌های توسعه‌روانی اجتماعی
۱۵۱.....	فصل دوم پژوهش کاربردی توسعه (۲):
۱۵۱.....	شاخص‌نوسازی و توسعه اجتماعی در کلانشهرهای باکو و تبریز
۱۵۲.....	مقدمه
۱۵۴.....	نوسازی جامعه ایران - از مشروطه تا امروز بررسی عملکرد دولت‌ها
۱۵۴.....	فضای حاکم بر جامعه ایران در دوره انقلاب مشروطه
۱۵۵.....	عملکرد مشروطه خواهان (نهادی-ساختاری و اجرایی)
۱۵۶.....	ابعاد مدرنیته (نهادی، ساختاری، اجرایی و عملکردی)
۱۶۵.....	سیاست فرهنگی آذربایجان: دستورالعمل‌های کلی سیاست فرهنگی
۱۷۳.....	سیاستهای فرهنگی ایران
۱۷۵.....	اهداف توسعه فرهنگی
۱۸۴.....	جمع‌بندی فصل سوم
۱۸۷.....	فصل سوم پژوهش کاربردی توسعه (۲):

۱۸۷.....	جامعه شناسی توسعه هنری و ادبیات
۱۸۸.....	مقدمه
۱۸۸.....	بینش جامعه شناختی و شیوه‌های مختلف نگاه به هنر
۲۰۱.....	تاریخچه ی جامعه شناسی هنر و ادبیات
۲۱۱.....	نظریه ها و رویکردهای جامعه شناختی به هنر و ادبیات
۲۱۹.....	انواع بررسیهای جامعه شناسی ادبیات
۲۲۷.....	هنر از دیدگاه بنیان گذران جامعه شناسی
۲۵۵.....	فصل چهارم پژوهش کاربردی توسعه (۳):
۲۵۵.....	کودک، کتاب و توسعه
۲۵۶.....	مقدمه
۲۵۷.....	طرح مسأله کودک کتاب توسعه
۲۵۸.....	چارچوب نظری
۲۶۴.....	مروری بر پیشینه پژوهشی تحلیل محتوای تأکید بر مفاهیم توسعه
۲۶۷.....	منابع و مآخذ
۲۷۸.....	نمایه موضوعی کتاب

پیشگفتار

کتاب حاضر طی یک دوره زمانی یک ساله انجام شده است. درصدد بررسی تطبیقی شاخص های توسعه فرهنگی و اجتماعی در دو کلانشهر تبریز و باکو (مطالعه پیمایشی) و مطالعه شاخص های توسعه در تصاویر کتب درسی مقاطع ابتدایی تحصیلی در ایران (مطالعه کیفی تحلیل محتوا) می باشد. پس از مرور و بررسی نسبتاً مفصل ادبیات موضوع در زمینه نظریات نوسازی که چارچوب نظری تحقیق را تشکیل می دهند و نیز اشاره به نظریات وابستگی و نظام جهانی به معرفی نظریه پردازان مکتب شیکاگو پرداخته ایم. با این وصف گزاره اصلی ما که از نظریات نوسازی به خصوص نوسازی روانی و اجتماعی اخذ شده اند این بوده است که با شاخص نوسازین این واقعیت که انسان سنگ بنای توسعه است و هم اوست که می تواند به عاملی تسریع بخش در ایند توسعه تبدیل شود و هم ایستار ها و باورها و هنجارهایش در تقابل و تضاد با باورهای مردم زمین ساز توسعه قرار گیرد و لذا به مثابه موانع توسعه عمل نماید. از میان مفاهیم و متغیر های مورد بررسی در این سنجش آنها پرداخته ایم می توان؛ وابستگی به مقامات دولتی، میزان استفاده از مواد فرهنگی نظیر روزنامه ها و مجلات و نیز رسانه های تصویری نظیر ماهواره، قدر گرایی یا فATALIسم، علم باوری، نیاز به پیشرفت خانوار، گرامی و مشارکت سیاسی و اجتماعی را نام برد. با این وصف، جامعه آماری تحقیق اول ۳۰۰ نفر و تحقیق دوم شامل کتب مقطع ابتدایی سال ۱۳۹۷ بوده که با استفاده از فرمول های آماری (فرمول کوکران) و با در نظر گرفتن ایایی و پایایی در دو شهر مذکور و به صورت تصادفی تعیین شده است. روش تحقیق توصیفی و از نوع پیمایشی است چارچوب نظری این مطالعه نظریه نوسازی و به طور مشخص نظریه های اجتماعی و فرهنگی نوسازی و با تاکید بر نظرات افرادی چون مک کله لند، هیگن و راجرز می باشد. توسعه به معنای کامل آن نه تنها شامل بالا بردن سطح زندگی اقتصادی و نجات از فقر و درماندگی و بی سواد ی است، بلکه در برگیرنده نهادها و بنیانهای فکری روابط اجتماعی، گروهی و طبقاتی، ابداعات تکنولوژی حساسیتهای اجتماعی و مهارتهای هنری، نظام قضاوت و ... نیز هست و این امر بایستی در برنامه ریزی های توسعه مورد توجه قرار گیرد.

سیاستگذاری اجتماعی و فرهنگی در راستای انجام و اجرای نتایج مطالعات توسعه اجتماعی است. کتاب حاضر در قالب ۳ فصل مفاهیم نظری توسعه اجتماعی و ارائه نتایج دو مطالعه کمی و کیفی در این حوزه به زیور طبع آراسته شده است. مطالعه اول در قالب یک بررسی پیمایشی عمیق و فراگیر به مقایسه شاخص های توسعه اجتماعی دو کلانشهر باکو در جمهوری آذربایجان و تبریز در ایران پرداخته است. مطالعه دوم شاخص های توسعه اجتماعی و سلامت را در تصاویر کتب ۵ساله ابتدایی نظام رسمی تحصیلی ایران در قالب یک مطالعه کیفی تحلیل محتوا انجام شده است. مطالعه و خریداری این کتاب برای اساتید، روشنگران و دانشجویان و سایر علاقه‌مندان حوزه مطالعات توسعه اجتماعی و جامعه شناسی در سایر گرایش‌های مرتبط مفید خواهد بود.

تهران - آذرماه ۱۳۹۸

دکتر علی اسمعیلی

دانشگاه جامع علمی کاربردی تهران

دکتر عبدالرحیم اسداللهی

معاونت بازنشستگی شهرداری تهران